

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
OPERATIONAL EFFECTIVENESS OF MAHAMAKUT BUDDHIST
UNIVERSITY IN ACCORDANCE WITH MISSION STATEMENTS

กัญจिरา วิจิตรวัชรารักษ์¹
Kanjira Wijitwatcharak
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจ ตลอดจนแนวทางที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างประสิทธิผลในการดำเนินงานตามภารกิจ การวิจัยครั้งนี้ผสมผสานในการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีวิธีการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยฯ, เจ้าหน้าที่/บุคลากร และลูกจ้างประจำ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทั้งหมด 11 แห่ง จำนวน 1,111 รูป/คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 294 รูป/คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 25 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยโดยรวม พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่/บุคลากร และลูกจ้างประจำของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก โดยได้ให้ความสำคัญกับด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ ด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพรองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารและจัดการ ด้านการเงินและงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยในทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีผลสอดคล้องไปในแนวทางที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตามภารกิจทั้ง 9 ด้าน ตามองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายใน

คำสำคัญ : 1.ประสิทธิผล 2. การดำเนินงาน 3. ภารกิจ

ABSTRACT

This research aims to study the level of the operational effectiveness of Mahamakut Buddhist University, to analyze the factors influence the operational effectiveness, to identify the problems and obstacles in the perspective of operational administration, and to examine the suitable choices to achieve the operation effectiveness. This study utilized both quantitative

¹ นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

and qualitative research methods. The populations were 1,111 of administrators, lecturers, officers and permanent workers of Mahamakut Buddhist University. The populations came from 11 campuses of Mahamakut Buddhist University. The questionnaire was used to gather the data with 294 samplings. There were 25 samplings that had an in-depth interview. The purposive sampling was employed. The statistical which are Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Stepwise Multiple Regression were utilized to determine the research finding.

The research results indicate that overall, the respondents give a high priority level to the six aspects of the mission statements which are philosophy, mission, objectives, the activities for developing students, preservation of art and culture, and system and mechanism of quality assurance; followed by education framework aspect, research aspect and academic services to community aspect respectively; in the meantime, administration and management, and finance and budgeting aspect are in average level.

Most of quantitative and qualitative research results are correlated that the proper directions will lead Mahamakut Buddhist University to achieve the operational effectiveness in all 9 aspects of the internal quality assurance.

Key Word : 1. Effectiveness 2. Operational 3. Mission Statements

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยมีความเคลื่อนไหวตามโลกในทุกๆ ด้าน ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ต่อสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในประเด็นการบริการการศึกษาข้ามพรมแดนและการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต อันเป็นผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้งสองประเด็นต้องการการรับประกันของคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคม ว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ,2553, หน้า 1) มหาวิทยาลัยจึงเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง หลากหลายวิชา รวมทั้งการทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยจึงต้องมีระบบในการดำเนินการจัดการ และการควบคุมดูแลต่างๆ ทั้งทางด้านการบริหารจัดการทั้งไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และทรัพย์สิน และมีการกำกับตรวจสอบภายในอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล(สถาบันคลังสมองแห่งชาติ, 2552, หน้า 22) สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,อ้างแล้ว 2551, หน้า ก) ที่ได้กล่าวว่า เป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 เมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. 2565 คือ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้ และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกการบริหารการเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ

ประสิทธิผลองค์กร (Organizational Effectiveness) ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ผู้บริหารองค์การต้องการที่จะบรรลุถึง (พงษ์เทพ จันทสุวรรณ, 2553, หน้า 136) เพราะประสิทธิผลองค์กรเป็นการตัดสินขั้นสุดท้ายที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใด องค์กรอยู่รอดและมีความมั่นคงหรือไม่ เพียงใด ซึ่งทุกองค์การล้วนต้องการความเจริญก้าวหน้า ความอยู่รอด การปรับตัวรักษาสภาพ และไม่

ต้องการความขัดแย้งในการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นประสิทธิผลองค์การทั้งสิ้นแต่กรณีจะเป็นไปได้ต้องอาศัย การบริหารและการจัดการที่เหมาะสม (Steers, 1977) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจำเป็นต้องตระหนัก และวางทิศทางการบริหารจัดการเพื่อเผชิญกับอนาคต และต้องเตรียมความพร้อมโดยการศึกษา ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัย ว่าในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยควรมีทิศทางเป็นเช่นไร และ ศึกษากรอบพันธกิจของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน คือผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนาบริการวิชาการตามแนว พระพุทธศาสนา การวิจัย และพัฒนาวิชาการเชิงลึกด้านพุทธศาสนาและการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านศาสนา และศิลปวัฒนธรรมว่าแต่ละพันธกิจมีระดับประสิทธิผลการดำเนินงานอย่างไร พร้อมทั้งหาปัญหาและอุปสรรค ปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (พระมหาสาคร ภักดีนอก, 2555, หน้า 4-5)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย โดยผลการวิจัยดังกล่าวนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่จะมีอิทธิพลต่อ การดำเนินงานและการบริหาร ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้พัฒนาตาม ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์และพันธกิจ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละพันธกิจและในด้านประสิทธิผลของ การดำเนินงาน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละ พันธกิจ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2.4 เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 ประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อยู่ในระดับต่ำ
- 3.2 ปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก
- 3.3 ปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สามารถ นำมาทำนายประสิทธิผลในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้อย่างมีนัยสำคัญ .05

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิง ปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธี การดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ 1) กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็นผู้บริหาร, คณาจารย์, เจ้าหน้าที่/บุคลากร และลูกจ้างประจำ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้งหมด 11 แห่ง จำนวน 1,111 รูป/คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 294 รูป/คน ใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อหาค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro-Yamane) ได้แก่

- 1) ผู้บริหาร จำนวน 94 รูป/คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 รูป/คน
- 2) คณาจารย์ จำนวน 191 รูป/คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 รูป/คน,
- 3) เจ้าหน้าที่/บุคลากร จำนวน 446 รูป/คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 รูป/คน
- 4) ลูกจ้างประจำ จำนวน 380 รูป/คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 101 รูป/คน

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการเลือกตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ด้วยตนเอง สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการวิจัยให้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลแล้ว ทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ และอภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปรวบยอด และข้อเสนอแนะ

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) และค่าเฉลี่ย (Mean) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย โดยวิธีการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จะวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression)

5. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเชิงประมาณพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีระยะเวลาในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี โดยส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่/บุคลากร มีสังกัดหน่วยงานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย/ส่วนกลาง

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ ด้านกิจกรรม การพัฒนานักศึกษา ด้านการดำเนินงานบูรณาการวัฒนธรรม ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพรองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารและจัดการ ด้านการเงินและงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยภาพรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่/บุคลากร และลูกจ้างประจำของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ให้ความสำคัญคือ ลำดับที่ 1 ปัจจัยภายในองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ลำดับที่ 2 ปัจจัยภายนอกองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4. ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้แก่ ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบไปด้วยคือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านนโยบายองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านเทคโนโลยีขององค์กร ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ ด้านความสามารถ

ขององค์กร ด้านภาวะผู้นำองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้แก่ ด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารและจัดการ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ สามารถทำนุบำรุงความเป็นไปได้ (มีนัยสำคัญทางสถิติ) ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทุกด้าน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านนโยบายองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านเทคโนโลยีขององค์กร ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ ด้านความสามารถขององค์กร ด้านภาวะผู้นำองค์กร และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านวัฒนธรรมองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแสดงออกมาทางค่านิยม ท่วงทำนองหลักของภาวการณ์นำ ภาษาและสัญลักษณ์กระบวนการปฏิบัติงานประจำและการค่านิยมของความสำเร็จที่ให้องค์กรมีลักษณะเฉพาะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังสามารถทำนายได้ว่า มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามภารกิจด้านวัฒนธรรมองค์กรว่า ควรส่งเสริมในเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในองค์กร

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านนโยบายองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายองค์กร การบริหารนโยบายที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์กร ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล สมรรถนะและความร่วมมือของพนักงานภาครัฐและภาคเอกชน สภาพแวดล้อมของระบบและปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการเป้าหมายของนโยบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังสามารถทำนายได้ว่า ด้านนโยบายองค์กร มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนั้นในการดำเนินงานองค์กรคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นสำคัญ องค์กรมีการจัดเตรียมบุคลากรและงบประมาณที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการสรรหาและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถตามระบบคุณภาพขององค์กร บุคลากรทุกระดับ มีโอกาสในการกำหนดกลยุทธ์และทิศทางที่มีผลต่อองค์กร

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านโครงสร้างองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานและหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ และบุคลากรในองค์กรยึดถือกฎระเบียบเป็นหลักในการปฏิบัติงานตามโครงสร้างขององค์กร โครงสร้างของมหาวิทยาลัยสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้การประสานงานของแต่ละหน่วยงานมีความคล่องตัว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงแนวทาง

อันเหมาะสม ในการเสริมสร้างประสิทธิผลในการดำเนินงานตามภารกิจด้านโครงสร้างองค์การว่า ควรมีการกระจายอำนาจและการบริหารสู่ระดับงานต่างๆ และส่งเสริมหน่วยงานทุกวิทยาเขตทำการประสานกันอย่างใกล้ชิดเป็นเอกภาพ โดยถือมหาวิทยาลัยส่วนกลางเป็นศูนย์กลางลักษณะของการปฏิบัติงานและการติดต่อประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านโครงสร้างองค์การได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านเทคโนโลยีขององค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า ด้านเทคโนโลยีขององค์การช่วยให้การเรียนรู้และการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น องค์การมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อการประสานงานและติดต่อสื่อสารภายใน/ภายนอกองค์การได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การ สนับสนุนให้บุคลากรสามารถได้รับข้อมูล/สารสนเทศที่ทันสมัยเอื้ออำนวยต่อการทำงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังสามารถทำนายได้ว่า ด้านเทคโนโลยีขององค์การ มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนั้น การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการบริหาร การใช้งานประจำ และงานบริหารในปัจจุบันนับว่ามีความสำคัญมากที่ผู้บริหารต้องอาศัยการได้ข้อมูลที่รวดเร็ว และถูกต้องเพื่อการตัดสินใจ

5) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มีทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการ มีคุณภาพและเพียงพอสำหรับหน่วยงานในองค์การ มีแผนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายวิชาการ รองลงมาคือ มีการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานตามแผนของมหาวิทยาลัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังสามารถทำนายได้ว่า ด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประเด็นที่เป็นแนวทางที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างประสิทธิผลในการดำเนินงานตามภารกิจด้านทรัพยากรการบริหารจัดการว่า พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในมหาวิทยาลัยหน่วยงานสายบริหารต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพในด้านการบริหาร การบริการการวางแผนพัฒนา และการสนับสนุน ปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล ให้กะทัดรัดและมีระบบการประเมินผลงานเป็นระยะๆ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

6) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านความสามารถขององค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า ด้านความสามารถขององค์การ ให้ความสำคัญกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา องค์การผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนา ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย และ องค์การเน้นให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยมีคุณภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และ องค์การมีการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังสามารถทำนายได้ว่า ด้านความสามารถขององค์การ มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

7) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านภาวะผู้นำองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาพบว่า ด้านภาวะผู้นำองค์การ ผู้บริหาร

มีการจดจำและให้ความสำคัญกับความสำคัญที่เกิดขึ้นกับองค์กร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคลากรให้บรรลุผลสำเร็จ และผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีความเสียสละอุทิศตนเองให้กับบุคลากรและองค์กร และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการวางแผนการดำเนินงานขององค์กร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังสามารถทำนายได้ว่า ด้านภาวะผู้นำองค์กร มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประเด็นที่เป็นแนวทางที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างประสิทธิผลในการดำเนินงานตามภารกิจด้านภาวะผู้นำองค์กรว่าผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้และเข้าใจทิศทางการพัฒนาประเทศ และมีทักษะการคิดในภาพรวมเชิงนโยบายเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านภาวะผู้นำองค์กร ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปัจจัยภายนอกองค์กร ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้แก่ 1) ด้านการเมือง 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ปัจจัยภายนอกองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเมือง (Political Component) ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Component) และด้านเศรษฐกิจ (Economie Component) ส่วนด้านเทคโนโลยี (Technological Component) ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยปานกลาง ซึ่งผลวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมากที่สุด ทั้งในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงบประมาณของประเทศมีผลกระทบต่อองค์กร และมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจระดับชาติและระดับโลก มีผลกระทบต่อองค์กร เปิดเสรีการค้าแรงงานในอนาคตส่งผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิตขององค์กร ไปสู่สภาวะการจ้างงาน ค่าแรง และค่าครองชีพที่สูงขึ้น มีผลกระทบต่อองค์กรทางการศึกษา เช่น การแข่งขันศักยภาพ การจัด การศึกษา เป็นต้น มีผลกระทบต่อองค์กรส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทั้งสิ้น

จึงสรุปได้ว่า ในประสิทธิผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น ปัจจัยด้านการเมืองจะส่งผลอย่างมากต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน ทำให้แต่ละภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จะต้องมีความพร้อมในทุกด้านๆ และจัดเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง ต้องมีการวางแผนในการปรับตัว และมีการกำหนดทางเลือกอื่นๆ ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีประสิทธิผลเพิ่มมากยิ่งขึ้น และในการวิจัยครั้งนี้ผลวิจัยได้ชี้ว่า การเมืองที่มีเสถียรภาพจะช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีประสิทธิผลในระดับสูง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) มหาวิทยาลัยควรมีการทบทวนกำหนดภารกิจให้มีความชัดเจน ควรการจัดทำแผนกลยุทธ์ และมีประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ตลอดจนตัวชี้วัดที่เหมาะสม มีเป้าหมายชัดเจน

2) ด้านการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยควรมีหน่วยงานกลางและสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตร การกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิตทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

3) ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยควรมีกำหนดนโยบายและประเด็นการวิจัยด้านพุทธศาสนาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสรรทุน และสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่งานวิจัยทางด้านพุทธศาสนา ซึ่งเป็นจุดเด่น และแหล่งอ้างอิงทางวิชาการด้านพุทธศาสนาของสังคมทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

1) ควรใช้หลักธรรมและภูมิปัญญาพระพุทธศาสนาเป็นทั้งหลักการและวิธีการในการบริหารจัดการองค์กร (Organization Management) ประยุกต์กับวิทยาการบริหารและการจัดการร่วมสมัย (Buddhist Wisdom and New Public Management) ให้ประชาคมองค์กรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและร่วมรับผิดชอบต่อองค์กร โดยยึดหลักศีลธรรมและธรรมาภิบาล (Good Governance) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการตรวจสอบได้ (Accountability) และหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) สร้างจิตสำนึกและค่านิยมหลักประชาคมองค์กร โดยใช้หลัก หิริโอตตปเปตธรรม เป็นหลักการประกันคุณภาพด้านศีลธรรม บริหารจัดการปัญหาทั้งภายในและภายนอกองค์กรด้วยหลักพรหมวิหารธรรม

2) คุณภาพการจัดการศึกษา ควรมีพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (Thai Qualifications Framework for Higher Education : TQF) รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามจุดเน้นการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยกำหนดความเป็นสถาบันด้าน การจัดการศึกษา และการบริหารวิชาการ(พระพุทธศาสนา)แก่สังคม เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย สู่อำนาจความเป็นสถาบันการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาสากล และความเป็นสถาบันเฉพาะทางพุทธศาสนาตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย

3) ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยควรเร่งรัดการส่งเสริม พัฒนาสมรรถนะและศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐานการวิจัย ทั้งในด้านนักวิจัยและผลงานวิจัย มุ่งเน้นการวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อตอบโจทย์และปัญหาสังคม ทั้งการวิจัยพระพุทธศาสนาโดยตรงและการวิจัยการประยุกต์หลักพระพุทธศาสนากับศาสตร์สาขาอื่น รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการองค์กรทางด้านพระพุทธศาสนา พัฒนาระบบฐานข้อมูลการวิจัยรองรับการให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาและการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารองค์กร ปรับโครงสร้างการบริหารองค์กรภายใต้บริบทแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ (New public management) บนรากฐานวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ลดความซ้ำซ้อนขั้นตอนการสั่งการและการตัดสินใจ ให้เป็นองค์กรที่เล็กแต่มีขีดความสามารถ (Competency) การทำงานสูง ปรับแผน/จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงบนรากฐานสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 (Twenty First Century)

7.3 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) ควรมีการศึกษาประสิทธิผลองค์กรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในด้านการบริหารงานโดยตรง เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายองค์กร โครงสร้างองค์กร ทรัพยากรการบริหารจัดการ สมรรถนะ/ความสามารถขององค์กร และภาวะผู้นำองค์กร เป็นต้น

8. บรรณานุกรม

- ญาณิศา บุญจิตร์. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพงษ์เทพ จันทสุวรรณ. (2553, มิถุนายน-กันยายน). ประสิทธิภาพองค์การ: ปฏิบัติแห่งมนทัศน์. *ร่วมพลัง*, 28, หน้า 135-182.
- พระมหาสาคร ภัคตินอก. (2555). *ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564)*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: วิสธิ์พัฒนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานโครงการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2548). *คู่มือประกันคุณภาพ Quality Assurance Manual ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ: สุรวัดน์.
- สิริพงษ์ ปานจันทร์. (2554). *ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อัษฎนา พานิช. (2550). *องค์ประกอบประสิทธิผลองค์การของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Gibson, James L. (1979). *Organization: Behavior, structure and processes* (3rd ed).

Dallas, Texas: Business Publications.

_____. (2000). *Organization: Behavior structure process, International* (10th ed.). U.S.A.:

McGraw-Hill.

Robbins, Stephen P. (1990). *Organization Theory : Structure, Design and Application* (3rd ed).

New Jersey: Prentice-Hall.

Steers, Richard M. (1977). *Organization effectiveness: A behavioral view*. California: Goodyear.

9. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตากรุณาเป็นอย่างสูงจาก ดร. ขาดิชา นรเศรษฐาภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี ประธานกรรมการสอบ รศ.ดร.ไชยา ยัมวิไล และ รศ.ดร.ปิยากร หวังมหาพร คณะกรรมการสอบ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมืออันประกอบด้วย พระเมธาวิเชียร, ผศ.ดร., รศ.พ.ต.อ.ดร.กิตติ์ชนัต เลอวงค์รัตน์, รศ.ดร.สมบุญ สิริสรรหิรัญ, ผศ.ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ และ ดร.สวพร สิริพันธ์นะ เมตตาให้คำแนะนำ แก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย